

BEZDOTYKOVÁ GENERACE U DOTYKOVÝCH MONITORŮ

Nejčastěji hledaná hesla na otevřené školní wifině – sociální sítě, porno a sázkové kanceláře

Svůj den nemá jen armáda nebo učitelé či Jan Hus, ale i internet. Proto je taky od začátku února vždy přehršel akcí mezi jedničkami a nulami. O rozhovor o rizicích a možnostech internetu a o sociálních sítích jsme požádali MARTINA KOŽÍŠKA, spolupracovníka sdružení CZ.NIC, správce české domény.

Dovedete si dneska představit svět nesvázaný internetem?

Bez internetu jsem vyrůstal, pamatuji si ho. Na druhé straně současný svět je velmi zrychlený, globalizovaný, řadu věcí vyhledáváme a děláme už jen přes internet. Takže svět bez internetu by už dneska byl problém.

Jak se vyvíjejí kyberbezpečnost žáků a studentů?

To je téma, kterému se věnuji snad dvacet let. Měl jsem příležitost stát u zrodu několika sociálních sítí. A už tehdy, na začátku se na nich objevovaly prvky rizikového chování uživatelů. A to byla doba před Facebookem, před Instagramem, před Tik Tokem... S odstupem času se dá hodnotit, že taktika a triky útočnicků zůstávají po celou dobu stejné. Tyto postupy označujeme jako sociální inženýrství. Útočník si vytipuje oběť, kontaktuje ji, leckdy použije taktiku zrcadlení, aby získal její důvěru... Není to nic nového. Jen se vylepšují prostředky, které používají – rychlejší internet, mobilní telefony, využívání nejnovějších aplikací, sdílení multimédií...

Internetu nevyužívají jen útočníci „zvenčí“, stává se i nástrojem boje uvnitř skupiny, uvnitř školy...

Je pravda, že výrazně klesá věk jak obětí, tak útočnicků. Na počátku internetu byli obvykle oběťmi dospělí, děti jen výjimečně. V současnosti je tomu naopak (mezi oběťmi jsou ale často i senioři). A útočníci jsou velmi často děti – a jejich věk také klesá, zaznamenali jsme už i šesti sedmileté útočníky, není to výjimkou. Také jejich jednání je brutálnější než dřív. Možná je to tím, že s internetem a na internetu vyrůstají, zplošťují se jim city, prostřednictvím ploché obrazovky nedokážou vyhodnotit, jakou mohou tomu druhému způsobit bolest.

Prvníci mezi útočníky... Čím to je?

Může to být odrazem nedostatku sociálních vazeb, důsledek skutečnosti, že se problémy řeší pouze prostřednictvím technologií. U dospělých je dneska běžné, že se rozcházejí jen telefonickým rozhovorem, SMS, mailem... Chybí nám dotýkání. Vyrůstá nám generace, která sice technologie ovládá dotykem, ale vzájemně je bezdotyková.

V nedávno vydané brněnské studii EU Kids online 2020 se mimo jiné uvádí, že značná část rodičů se svými dětmi o problémech spojených s internetem vůbec nehovoří...

Velká část dnešních rodičů sociální sítě zná, jako mladí je navštěvovali. Na české sociální sítě chodilo na 3,5 milionu lidí. Přesto si neuvědomují, jak je nutné

„Vedle trpělivých útočnicků jsou i další, kteří to, co chtějí, „vpálí“ dítěti hned v první zprávě bez skrupulí.“

o možných rizicích mluvit. Dostat rodiče na jakoukoliv vzdělávací akci třeba o nebezpečích internetu je nesmírně obtížné jak pro školu, tak pro počítačové odborníky. Z tohoto pohledu je jednodušší se soustředit ve škole na žáky, ti nemohou utéct, kdežto rodiče se prostě po třídní schůzce zvednou, odcházejí, nechce se jim věnovat další čas povídání o internetu. Ve hře může být i jakýsi ostych, protože se domnívají, že děti jsou v této oblasti „napřed“, že jim jako rodiči nemohou nic dát. Což je ale omyl, jde vlastně o obecně platná pravidla, která je dobré dodržovat v životě virtuálním i reálném. Z druhé strany ale zase děti mají pocit, že je rodiče chtějí

Martin Kožíšek

Foto: autor

omezovat, že jim chtějí něco zakazovat... Jako by tam stála bariéra nedůvěry. Podle jednoho z našich šetření by se třeba v případě sextingu pouze dvě procenta dětí svěřila rodičům. Uvádějí, že by se bály následného postihu, zakazování, že se stydí, pomoc od nich neočekávají. Pochopitelně, asi není příjemná situace, kdy rodič zjistí, že jejich dítě někomu poslalo nahé fotky a je vydíráno. Možná opravdu první reakcí bude pár pohlavků a zákaz internetu. Ale určitě pak bude hledat další cesty, obrátí se na policii a na organizace, které se řešením takových situací profesionálně

Rizikovému chování na internetu se Martin Kožíšek věnuje už od roku 2006. Stál u zrodu sociálních sítí Lidé.cz a Spolužáci. Právě na sociálních sítích pozoroval vznikající rizika ohrožující jejich uživatele. Začal se proto zajímat o komunikaci lidí na internetu a možná nebezpečí, která jim hrozí. V současné době má na starost projekty v oblasti rizikového chování na internetu ve sdružení CZ.NIC, zejména projekt Bezpečně na netu.